

ONDOKUZ MAYIS
ÜNİVERSİTESİ
İLÂHIYAT FAKÜLTESİ

SAMSUN
İLİM YAYMA VE EĞİTİM
VAKFI

TÜRKİYE
1. DİNLER TARİHİ ARAŞTIRMALARI
SEMPOZYUMU

(24 - 25 Eylül 1992.)

SAMSUN
1992

HIRİSTİYANLARDA ÇOCUKLUK İNCİLLERİ

Ekrem SARIKÇIOĞLU

Önsöz ve Tercüme

Kilisenin sahih saydığı ve günümüzde Kitab-ı Mukaddes'in Yeni Ahid kısmında yer alan incillerde Hz. İsa'nın çocukluğu hakkında pek bilgi yoktur. Markos ve Yohanna'nın haberlerinde Hz. İsa'nın hayatı hakkında bazı olaylar anlatılır. Markos hikâyesine Hz. Yahya'nın çıkışı ve İsa'yı vaftizi ile başlar. Çünkü Günümüz Hıristiyan inanç sistemi Paulus ilâhiyatı üzerine bina edilmiştir. Aynı görüşü paylaşan İnciller de sahih sayılmışlardır. Bu İnciller de Hz. İsa'nın doğumu, çocukluğu konularına değeri verilmez. Hz. İsa'nın yaşadığı hayata pek ilgi gösterilmez. Paulus'a göre hidâyet mekânizması İsa'nın dünyevi hayatı ile değil, ölümü ile, ölümden dirilmesi ve hurucu ile başlar. Hz. İsa'nın doğum günü (noel) senliklerinin 4. yüzyılda kutlanmaya başlanması tesadüfi değildir.

Kur'an'ın Âl-i İmran suresi de paralel konular üzerinde durmuş, Hz. İsa'nın mucizeleri veciz cümlelerle ifâde edilmiştir. Kur'an tefsirleri ise, bu veciz cümleleri akli yorumlarla açıklamaya çalışmışlar, fakat Hıristiyan kaynaklarına inememişlerdir. Surenin nüzul sebebi olarak Necran Hıristiyanlarından bir gurubun Hz. Muhammed'i ziyareti ve aralarındaki tartışmalar gösterilmiştir. Necran Hıristiyanlarının yalnız, Hz. İsa'nın beşeriliğini ve peygamberliğini kabul etmek istemedikleri yönünde haberler olmakla birlikte, Kur'anın haber verdiği mucizeler konusunda itirazları olduğuna dâir bir rivayete de rastlamıyoruz. Bu durum bize Hz. Meryem, Hz. İsa'nın doğumu ve çocukluğu, gösterdiği mucizeler hakkında Necran temsilcilerinin bilgi sahibi olduğunu gösteriyor. Aksi halde Hz. Peygamberin okuduğu âyetlere itiraz ederlerdi. Nitekim, Sayın Süleyman Ateş'de bu mantıki inceliği farketmiş olacak ki, tefsirinde şöyle diyor: "Şüphesiz bu haberler Hıristiyanların İncillerinde zikrediliyor ve halk arasında da söyleniyordu... Bu İncilleri okumamış olan Hz. Muham-

med (S.A.V.) için bunlar gayb idi, bilinmeyen şeylerdi." ¹ Gerçeği sez-
mekle birlikte, Ateş açıklayıcı misaller veremiyor, görüşünü belgelen-
diremiyor.

Yine tarihte ve günümüzde peygamberler tarihi yazanlar, Kur'an'ın ilgili âyetlerini açıklayabilmek, kısmen de olsa teferruata inebilmek için Tevrat ve İncil gibi Kitab-ı Mukaddes rivayetlerine başvururken, dipnotlarında gösterirken, Âl-i İmran suresinin açıklamasında, Hz. Meryem ve İsa ile ilgili konularda Hıristiyan kaynaklarına inemedikleri görülüyor.

Biz bu çalışmamızda Kur'an bilimlerinde ilerleyebilmek için, evrensel araştırma yöntemlerinin gereğine işaret etmek, Âl-i İmran suresinin ilgili âyetlerinin tefsirine katkıda bulunabilmek için "Çocukluk İncilleri" konusunu ele alma ihtiyacını hissettik.

Bilindiği gibi, günümüz Hıristiyanları İncilleri "Kanonik" (Sahih) ve "Apokrif" (Mevzu) İnciller olarak iki guruba ayırıyor. Apokrif saydığı İncilleri de muhteva ve özelliklerine göre sınıflara ayırıyor. Meselâ: "Yahudi-Hıristiyan İncilleri, Koptik İnciller, Gnostik İnciller" v.s. gibi. Hz. İsa'nın annesini ve çocukluğunu konu edinen İncillere "Çocukluk İncilleri"(Infancy Gospels) diyor. Bunların isim ve sayıları değişik olmakla birlikte, hepsinin temelini ve kaynağını teşkil eden iki incil vardır. Birincisi Hz. İsa'nın kardeşi Yakub'a atfedilen "Yakub'un İlk İncili", ikincisi havari Tomas'a atfedilen "İbrani Tomas İncili" dir. Bunların okunmaları ve çoğaltılmaları Papalarca yasaklanmış olmalarına rağmen, tüm Hıristiyan dünyasına yayılmışlardır.

Protevanğelim
YAKUB'UN İLK İNCİLİ

Hıristiyanlığın ilk çağlarında kaleme alınan "Yakub'un İlk İncili" ortaçağ boyunca çeşitli dillere tercüme ve istinsah edilmiştir. 9-16.

---

1) S. Ateş, Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri, II, 44.

yüzyıllardan kalma pek çok Yunanca nüshası vardır. Bazı papirüs parçaları daha da eski tarihlere gitmektedir. Ancak bu yazma ve tercümelere sık sık ilaveler yapıldığı da araştırmacıların dikkatini çekmektedir. Bu sebeple, yapılan araştırma ve çalışmalarla ilk orijinal metni tekrar ortaya koymak mümkün olmamıştır. Çeşitli dillerdeki el yazmaları arasında büyük farklar olduğu dikkatleri çekmektedir ². İlk İncil (Protoincil) ünvanı, bilinen başka inciller arasında eskilerden, ilk devirlerden beri bilindiği ve diğerlerinden önce yazıldığı kanaatını veriyor. Bununla birlikte, bu ünvanın Hz. İsa'nın hayatının çocukluk kesimini anlatması sebebiyle, gençlik ve hayatının sonunu anlatan İncillere göre evveliyat taşınması sebebiyle verilmiş olabileceğini ileri sürenler de vardır ³. 3. ve 4. y.y. dan kaldığı tahmin edilen Bodmer 5 papirüsünde kullanılan isim "Meryem'in Doğumu, Yakub'un Vahyi" dir. Daha sonraki Yunanca el yazmalarında "Hikâye; Tarih; Haber" kelimeleriyle birlikte Yakub'un ismi de yazılıdır. Ayrıca "Kutsal Tanrı Doğurucusu Meryem'in Doğumu" şeklinde isimlere de rastlanır. Süryanca yazmalarda "Rabbin ve Meryem'in Doğumu" tabiri kullanılır. Eski kilise babalarından Origenes, "Yakobus Kitabı" ismini kullanmıştır ⁴.

Yaygın Kopyaları :

a. Yunanca metinler çok yaygındır. Tischendorf'un metin tenkidini yaptığı Yunanca metin meşhurdur. Daha sonra E.de Strycker'in çok sayıda el yazmasını tetkikle en sağlıklı metni ortaya koyduğu kabul edilir.

b. Süryanca, bilinen dört el yazması vardır. Araştırmacılar 5. y.y. dan kalma olabileceği kanaatındadırlar.

c. Gürcüce iki nüshadan biri 7. y.y. dan, diğeri 983 yılından kalmadır.

---

2) Wilhelm Michaelis, Die Apokryphen Schriften zum Neuen Testament, Bremen 1958, s. 62.

3) W. Michaelis, s. 63

4) Oscar Cullmann, "Kindheitsevangelien"; Wilhelm Schneemelcher, Neutestamentliche Apokryphen, 336.

d. Lâtince yazma 9. y.y. dan kalmadır. İrlandaca ve lâtince olan bir nüshası da vardır.

e. Ermenice nüshalar, 13./14. y.y. dan ve 15./16. y.y. dan kalmadırlar. Ayrıca 6. ve 7. yüzyıldan kalma parçalar da vardır.

f. Bugüne kadar tesbit edilebilen en eski Arapça nüsha 10. y.y. dan kalmadır. Yunanca'dan Arapça'ya tercüme edilmiş olabileceği tahmin edilmektedir.

g. Kiptice yazmaların sayısı çoktur. Ekseriyeti 10. ve 11. y.y. dan kalmadır.

Yazar ve Yazılma Tarihi : Kendi şahadetine göre, yazar Yakub (Yakobus) İncilini Herodes'in ölümünden sonra yazmıştır. Yakub'dan kastedilen Hz. İsa'nın küçük kardeşidir. Fakat bu kardeşliğin mahiyeti konusu, ihtilâfıdır. Katolik kilisesi Yakub'u manevi kardeş; Protestan Kilisesi ise maddi kardeş kabul eder. Bazı eski kiliseler de, Yakub'u Yusuf'un önceki karısından doğma ve Meryem'in üvey oğlu sayarlar ⁵. Hz. İsa'nın kardeşi sayılan yazar, Paulus karşısındaki Yahudi - Hıristiyan cemaatının başkanıydı. M.S. 63 veya 66 yılında Romalılarca şehit edilmişti. Günümüz araştırmacıları Yakub'tan yapılan sözlü rivayetlerin 150 yıllarından sonra kaydedilmiş olabileceği kanaatindedirler. Mevcut el yazmalarının istinsah tarihleri daha sonraki yüzyıllar oluşu sebebiyle, günümüzde mevcut en eski metin, Bodmer Papirüs'üdür. Daha sonraki metinlere yapılan eklemeleri göstermesi bakımından da, değerli bir vesikadır.

Günümüz Hıristiyanlığı bu İncilleri "sahte" saymakta ve karşıt bir mezhebi temsil ettikleri için, önyargı ile konuyu ele almaktadırlar. Kur'an'a paralel muhtevası olması, Müslüman araştırmacıların da ilgisini çekeceğini ümit ediyoruz. Aşağıda tercümesini verdiğimiz metin

5. Cullmann, 337

Wilhelm Schneemelcher'in "Neutestamentliche Apokryphen" isimli 5. baskısı yapılan ve Avrupa dillerine çevrilen eserin 338-349 sayfalarından alınmıştır.

YAKUB İNCİLİ

(Meryem'in Doğumu)

(METİN)

I. 1- İsrail'in oniki kabilesinin tarihinde Yoahim (İmran) çok zengin bir adamdı, tüm kurbanlarını rabbi için ikişer misli sunardı; çünkü kendi kendine derdi "Çokça sunduğum şeyler, tüm İsrail halkı için olmalıdır, ve kefaret için sunduğum şeyler, Allah için, onun rızasını kazanmam için olmalıdır". 2- Tanrının büyük günü gelmişti, ve İsrail Oğulları O'na kurban sundular. Önünde durdular, Rubel (Ruben) de (durdu) ve (İmran'a) dedi : "Kurban takdimini ilk olarak sunman sana yakışmıyor, İsrail Oğulları arasında senin hiç bir evlâdın yok". 3- O zaman Yoahim (İmran) çok üzüldü ve Halkın (nüfus kütüğüne), Oniki kabile kayıtlarına gitti (ve dedi) : İsrail Oğulları arasında çocuğu olmayan yegâne kişi benmiyim, değilmiyim, bakacağım". Ve araştırdı ve İsrail'de zürriyet sahibi olan hak sahiplerini buldu. Ve Tanrının büyük ata İbrahim'e son günlerinde oğul olarak İshak'ı hediye ettiğini düşündü. 4- Ve Yoahim çok üzgündü, ve karısına görünmedi, çöle çekildi. Ve orada çadır kurdu ve kırk gün oruç tuttu; kendi kendine dedi : "Rabbim olan Allah beni ziyaret edinceye (duyuncaya) kadar yiyecek ve içecek için (çölden) ayrılmayacağım; dua, benim yiyeceğim ve içeceğim olsun!"

II. 1- Karısı Hanna bu yüzden iki kat ağıt söyledi ve ağlayıp sızlamalarını da iki kat artırdı :

"Dulluğuma ağlıyacağım, çocuksuzluğuma ağlıyacağım." 2- Şimdi Rabbin büyük günü geldi, ve hizmetçisi Oytine (Yudis) ona

dedi : "Daha ne kadar nefesine boyun eğeceksin, artık Rabbin büyük günü yakındır, ve artık üzülmemelisin ! Efendimin bana verdiği bu başörtüsünü al; onu örtünmek bana yakışmıyor, ben bir köleyim, (halbuki) bunun sultanlara lâyük bir ihtişamı var". 3- Fakat Hanna dedi : "Defol! yapmayacağım! Rabbim belimi derinden büktü. Kim bilir, onu sana bir sahtekâr vermiş olabilir, ve kendi günahına beni de ortak etmek için mi geliyorsun. Oytine (Yudis) cevap verdi : Beni dinlemediysen, senin için daha kötüsünü dilemeğe ne ihtiyacım var? Rabbimiz Allah senin İsrail'e bir zürriyet vermemen için rahmini kapamış". Ve Hanna çok üzüldü; yas elbiselerini çıkardı, başını yıkadı, gelin elbisesini giydi ve dokuzuncu saat de gezinmek için bahçesine gitti. Orada bir defne ağacı gördü ve altına oturdu.(Dinlendikten sonra) Tanrıya şu sözlerle yalvardı : "Ey bizim babamız Allahım, beni bereketli kıl ve Sara'nın rahmini bereketli kıldığın, ve ona İshak'ı, bir oğul verdiğin gibi, benim duamı da kabul et!"

III. 1- Ve Hanna göğe doğru içini çekti ve defne ağacındaki serçe yuvasını gördü ve bir ağıt söyledi :

"Yazıklar olsun bana, beni kim meydana getirdi, nasıl bir rahim doğurdu? İsrail oğulları önünde lânetlenmek için doğdum, utandırıldım ve benimle alay ettiler ve Rabbin mabedendin koğdular. 2- Yazık bana, ben kime benzedim? Göğün kuşlarına (da) benzemedim. Ey Rabbim! Göğün kuşları da senin katında verimlidir. Yazık bana, ben kime benzedim? Faydasız varlıklara da benzemedim. Çünkü Ey Rabbim, faydasız varlıklarda senin önünde verimlidir! Yazık bana ben kime benzedim? Yerdeki hayvanlara da benzemedim. Çünkü ey Rabbim yerdeki hayvanlar da senin önünde verimlidir. 3- Yazık bana ben kime benzedim? Bu sulara benzemedim. Çünkü Ey rabbim bu sular sevinçle kaynar, ve balıklar seni metheder! Yazık bana, ben kime benzedim? Bu taprağa benzemedim: Çünkü bu yer zamanı gelince meyve verir ve seni metheder!

IV. 1- Ve işte o sırada, Rabbin bir meleği huzuruna geldi ve dedi

: "Hanna, Hanna, Rab senin arzunu işitti. Hamile kalacaksın ve doğuracaksın, senin soyun bütün dünyada anılacak".Hanna dedi" "Tanrım, rabbim gerçektir; doğurursam, ister oğlan, ister kız olsun, onu Rabbime, Tanrıma adayacağım ki, hayatının tüm günlerinde O'na hizmet etsin". 2- Ve işte o sırada oraya iki elçi geldi ve ona dediler : "Bak, kocan İmran (Yoahim) sürüsüyle geliyor; çünkü Rabbin bir meleği de ona indi ve dedi : İmran, İmran, Rabbin Tanrı duanı kabul etti. Aşağıya in! Bak karın Hanna hamile kalacak!" Ve İmran hemen (dağdan) aşağıya indi ve çobanlarına seslendi ve onlara dedi: "Bana kusursuz ve ayıpsız on kuzu getirin ve on kuzu Rabbim Allah'ın olsun. Ve bana oniki dana getirin oniki dana Rahiplerin ve ihtiyaçların olsun, ve yüz teke (getirin) ve yüz teke bütün halkın olsun!" Ve İmran sürüleriyle geldi ve Hanna kapıda duruyordu ve İmran'ın geldiğini gördü ve hemen ona koştu, boynuna sarıldı ve dedi : "Şimdi biliyorum, ki Rabbim Tanrı beni (seni) bereketlendirdi; artık bak dul, artık dul değildir ve çocuksuz ben hamile kalacağım".

Ve İmran ilk gün evinde dinlendi

V. Ertesi günü hediyesini (mabede) bıraktı ve söylendi : "Eğer Rabbim Allah bana lütfetti ise, Rahibin alın bağı bana bunu gösterecektir". Ve İmran kurbanını sundu ve rabbin mihrabına çıkınca rahibin alın bağına dikkat etti, ve onda hiçbir günah görmedi. İmran dedi : "Şimdi biliyorum ki, rabbim Allah bana lütfetti. "Ve Rabbin mabedinden indi, gereğini yaptı ve evine gitti. 2- Meleğin söylediği gibi altı ay (ayları) doldu, yedinci (dokuzuncu) ayda Hanna doğurdu. Ve ebeye dedi : "Ben ne doğurdum?" Ebe dedi: "bir kız". O zaman Hanna dedi : "Bugün benim ruhum yüceldi". Ve onu yere koydu. Günler dolunca lohusalığından temizlendi ve çocuğa meme verdi ve adını Meryem koydu.

VI. I- Çocuk günden güne güçlendi; altı aylık olunca, durup duramayacağını denemek için annesi onu yere koydu. O yedi adım attı ve annesinin kucağına ulaştı. (Annesi) onu yukarı kaldırdı ve dedi :

"Hakikaten, Rabbim Allah vardır, artık ben seni Rabbin mabedine götürünceye kadar, bu yerlerde yürümemelisin!" Ve odasında kutsal bir yer yaptı, ona dünyevi veya kirli bir şeyi dokundurtmadı. Sonra ona İbranilerin lekesiz kızı diye seslendi ve ona itina etti. 2- Çocuğun ilk doğum gününde İmran büyük bir ziyafet düzenledi ve bunun için Yüksek rahipleri, rahipleri ve Fıkıhçıları, ihtiyarları ve tüm İsrail halkını davet etti. Ve İmran çocuğu Rahiplerin önüne koydu ve onu şu sözlerle takdis ettiler. : "Babalarımızın Tanrısı, bu çocuğu bereketli kıl ve ona nesiller boyunca devamlı kalacak şöhrat ver!" "Ve bütün halk dedi : "Âmin, öyle olsun!" Ve onu Yüksek Rahiplerin huzuruna getirdiler ve onlar onu (çocuğu) şu sözlerle takdis ettiler: "Göklerdeki Tanrı, bu çocuğa bak ve onu en yüksek aşılamanayan rahmetinle takdis et! 3- Ve annesi onu odasındaki kutsal yere çıkardı ve ona göğsünü verdi. Ve Hanna, Rabbi Tanrıya aşağıdaki methiyeyi söyledi:

Bana rahmet eden, düşmanların yanında benden utancı kaldıran Rabbim Allah, sana bir şarkı söylemek istiyorum.

Ve Rabbim bana nâdir ve ulaşılmaz adalet meyvesini verdi.

Hanna'nın çocuk emzirdiğini Rubels oğullarına kim haber verir?

(Ey İsrail Oğulları, dinleyin, dinleyin, Hanna çocuk emziriyor!)"

Ve kutsal odasında dinlenmeye bıraktı ve dışarı çıktı ve onları bekledi. Ziyafetin bitiminden sonra büyük bir sevinçle aşağıya indiler ve İsrail'in Tanrısını övdüler.

VII. 1- Aylar geçti ve çocuk büyüdü. İki yaşına gelince İmran Hanna'ya dedi : "Bunu bize veren Rabbimizin mabedine götürelim ve verdiğimiz sözü yerine getirelim ve hediyemiz kabul görsün!" Fakat Hanna karşı çıktı : "Üç yaşımı da doldursun, çocuk baba ve anne özlemi duymasın." Ve İmran dedi: "Kabul". 2- Ve çocuk üç yaşına ge-

lince İmran dedi : "İsrail Oğullarının lekesiz kızını çağırırım, herkes bir meşale alsın ve yaksın, böylece çocuk geri dönmesin ve kalbi rabbin mabedinden ayrılmasın!" Ve bu şekilde Rabbin mabedine kadar yürüdü. Ve Rahip onu aldı, öptü ve şu sözlerle takdis etti. "Rab senin namını tüm nesiller arasında yüceltsin; âhir zamanda İsrail Oğullarının kefareti Rab sana vahyetsin!" Ve onu mihrabın üçüncü basamağına oturttu, ve Rab Tanrı çocuğa cesaret verdi ve o kendi ayakları üzerinde sevinçle dansetti ve tüm İsrail evinin sevgisini kazandı.

VIII. 1- Ve ebeveyni hayretler içinde Kâdir Tanrıya övgü ve handle dışarı çıktılar, çünkü çocukları kendileri ile geri dönmemişti. Meryem mabed'te bir güvercin gibi korundu ve bir meleğin elinden yiyecek aldı. 2- Oniki yaşına gelince rahipler aralarında bir istişarede bulundu (ve) dediler : "Bakınız, Meryem Tanrının mabedinde oniki yaşına girdi, rabbimizin mabedini kirletmemesi için, ona ne yapalım?" Ve (rahipler) başrahibe (Zekeriya'ya) dediler: "Sen rabbin mihrabında bulunuyorsun, içeri gir onun için dua et, ve sana Tanrı ne vahyederse, biz onu yaparız." 3- Ve başrahip oniki zilli kutsal nesneyi aldı ve kutsal mihraba girdi ve onun için dua etti. Ve orada Rabbin bir meleği onun önünde duruyordu ve ona dedi : "Zekeriyya, Zekeriyya, dışarı çık; halkın dul erkeklerini topla, (her biri bir asa taşıсын), ve Rab onlara bir mucize verecek, o onlardan birinin zevcesi olsun" Ve elçiler gittiler ve tüm Yudea çevresine yayıldılar; Rabbin borazanı (Posaune'si) inledi, ve herkes oraya koştu.

IX. 1- Yusuf da baltayı fırlattı ve onlarla karşılaşmak üzere kendine göre dışarı çıktı. Ve toplandıktan sonra, asalarını aldılar ve Baş Rahibe gittiler. Rahip şimdi onlardan asalarını aldı ve mihraba girdi ve dua etti. Duanın bitiminden sonra, asalarını aldı. Ve (tekrar) dışarı çıktı ve onları (sahiplerine) verdi; bu esnada bir mucize olmadı. Ancak en son asayı Yusuf aldığıında, asadan bir güvercin çıktı ve Yusuf'un başına kondu. O zaman rahip Yusuf'a dedi: "Yusuf, kurrada Rabbin bākiresi sana çıktı; onu himayene al!" 2- Yusuf ona karşı:

"Benim oğullarım var ve ben yaşlıyım, o ise genç bir kız! İsrail Oğullarına gülünç olmaktan korkarım!" O zaman rahip Yusuf'a dedi : "Rabbin Allah'tan kork ve Allah'ın Dathan'a, Abiram'a ve Korah'a ne yaptığını, yerin nasıl yarıldığını ve isyanlarından dolayı hepsini nasıl yuttuğunu, düşün! Bunun senin hanende de meydana gelmesinden, kork Yusuf!" 3- Ve Yusuf korktu ve onu himayesine aldı. Ve Yusuf ona dedi:"Meryem, seni Rabbin mabedinden aldım ve şimdi seni evime götürüyorum ve benim binalarıma yürü; (daha sonra tekrar) sana geleceğim; Rab seni koruyacak!"

X. 1- Rahipler bir istişarede bulundu (ve) karar verdiler: "Rabbin mabedine bir perde yaptıralım". Ve rahip dedi: "Davud Kabilesinin lekesiz kızlarını bana çağırın!" Ve hizmetçiler gittiler ve aradılar, ve (öyle) yedi genç kız buldular. Ve Rahip, Davud kabilesinden ve Tanrı katında lekesiz olan Meryem kızı da hatırladı. Ve hizmetçiler gittiler ve getirdiler. 2- Sonra onları Rabbin mabedine götürdüler ve Rahip dedi : "Altın, amyant, pamuk, ipek, mavi mücevher, erguvani ve ibrişimi kimin dokuyacağı hakkında, kurra atın!" Ve Meryem'in şansına gerçek iprişim ve parlak kırmızı boya(?) düştü. Ve o onu aldı evine gitti. O zamanda Zekeriyya dilsiz oldu ve Zekeriyya (tekrar) konuşuncaya kadar, yerine (rahip) Samuel vekalet etti. Meryem ise parlak kırmızıyı (?) aldı ve eğirdi.

XI. 1- Ve testiye aldı ve kuyudan su doldurmak için dışarı çıktı, ve bir ses ona dedi: "Lütuf bulmuş, selâm sana, kadınlar arasında bereket bulmuş, Rab seninle olsun". Ve bu sesin nerden geldiğini görmek için Meryem sağına ve soluna baktı. Ve o titredi, eve gitti, testiye bıraktı, Purpuru (değerli özel boyalı ipliği) aldı, sandalyesine oturdu ve eğirdi. 2- Ve (birdenbire) Rabbin bir meleği önünde duruyordu ve dedi : "Meryem korkma; çünkü sen kâdir (tanrı) önünde lütuf buldun ve onun kelâmından hamile kalacaksın". O bunu işitince şaşırды ve dedi: "Yaşayan Tanrı'dan, hamile mi kalacağım, her kadın gibi doğuracak mıyım?" 3- Ve Rabbin meleği içeri girdi ve ona dedi: "Öyle değil Meryem; çünkü Rabbin gücü seni gölgeleyecek;

bu sebeple senden doğacak kutsala, ulunun oğlu denecek. Ve onun adını İsa koyacaksın: çünkü o halkımı gûnahtan kurtaracak!"Ve Meryem dedi: "Bakın, ben Rabbin kuluyum: senin sözün olsun!"

XII. 1- Ve o erguvani ve parlak kırmızıyı tamamladı ve rahibe götürdü. Ve rahip onu aldı. (Meryem'i) takdis etti ve dedi: "Meryem, Rabbiniz Allah senin adını büyük yaptı ve dünyanın bütün kavimleri arasında seni takdis etti". 2- Şimdi Meryem'i sevinç aldı, ve o akrabası Elizabet'e gitti ve kapıyı çaldı. Elizabet onu işitince, parlak kırmızıyı bıraktı, kapıya koştu ve açtı, (ve Meryem'i görünce) onu takdis etti ve dedi: Efendimin annesi bana geliyor, Bu nasıl olur?" Bak, çocuk bende hopladı ve seni takdis etti. "Fakat Meryem büyük melek Cebrail'in ona söylediği sırrı düşünmedi ve göğşe doğru içini çekti ve dedi: "Dünyanın bütün kadınları beni mesut olarak övüyorlar, ben kimim (Rabbim)?" 3- Ve Elisabet'in yanında üç ay kaldı. Vücudu günden güne kilo aldı ve Meryem korktu ve evine gitti ve İsrail Oğullarının önünden kendini gizledi. Bütün bu şeyler olurken o 16 yaşında idi.

XIII. 1- O altıncı ayda iken, Yusuf binalarına geldi ve evine girince onu hamile buldu. Ve karşısında çarpıldı, ayaklarının bağı kesilerek yıkıldı, acı acı ağladı ve dedi : "Hangi yüzle Rabbin'e, Allahım'a bakmalıyım?" (Bu kız yüzünden) ne dua edeyim? Onu ben Rabbinin, Allahımın mabedinden kız olarak aldım ve korumadım. Kim arkandan gelir? Bu kötülüğü benim haneme kim yaptı ve onu (kızı) kirletti? (Adem'in) hikâyesini bana tekrar etmek zorunda mıydı? Adem'in ibâdet zamanında yılanın gelip Havvâ'yı yalnız bulup, aldattığı ve öylece kirlettiği gibi bunu bana tekrarladı". Ve Yusuf yıkıldığı yerden kalktı, (Meryem'e) seslendi ve ona dedi: "Tanrının itina ettiği sen, bunu niçin yaptın ve Rabbin, Allahımı niçin unuttun? Mihrab'da gelişen ruhunu niçin aşağıladın ve sen bir meleğin elinden yemek almıyormuydun?" Fakat o acı acı ağladı ve dedi: "Ben temizim, ben bir erkek tanımıyorum". Ve Yusuf O'na dedi: "O zaman vücudundaki nereden geldi?" Dedi: "(Hakikaten) rabbim, Allahım

yaşıyor, onun bana nereden geldiğini bilmiyorum".

XIV. 1- Ve Yusuf çok korktu ve ondan uzaklaştı ve ona ne yapması gerektiğini düşündü. Ve Yusuf dedi: "Onun günahını kapatırsam rabbin kanununa karşı gelen biri olurum. Onu İsrail Oğullarının önüne koyarsam, o zaman onun içindekinden korkarım, meleklerden çıkabilir. ve böylece suçsuz birini ölüm mahkemesine göndermiş olurum. Şimdi onu ne yapmalıyım? Onu gizlice terketmek istiyorum". Bunun üzerine gece onu şaşırttı. 2- Ve rüyasında Rabbin bir meleği göründü ve dedi: "Bu kızdan dolayı korkma. Onun karnındaki kutsal Ruh'dan meydana geliyor. O bir oğlan doğuracak ve onun ismini İsa koymalısın; çünkü o halkını günahlarından kurtaracak". Ve Yusuf uykudan kalktı, ona bu lütufta bulunan İsrail Tanrısını övdü ve (kızı) himayesine almaya (devam etti).

XV. 1- Fakat şeriat âlimi Annas ona geldi ve dedi: "Yusuf bizim meşveret meclislerimizde niçin görünmüyorsun?" Ve Yusuf ona dedi: "Yolculuktan yorgundum ve ilk gün dinlendim" Ve Annas döndü ve Meryem'in hamile olduğunu gördü. 2- Ve hızla rahibe koştu ve onunla konuştu : "Senin şehadet ettiğin Yusuf, büyük günah işledi". Baş rahip dedi: "Nasıl?" ve o dedi: " Tanrının mabedinden aldığı kızı kirletti ve onunla yatmanı sakladı ve İsrail Oğullarına haber vermedi". Ve Başrahip ona dedi: "Bunu Yusuf mu yaptı?" Ve (Annas) ona dedi: "Hizmetçi gönder, kızı hamile bulacaksın". Hizmetçiler gittiler ve söylendiği gibi buldular ve mabede götürdüler. Ve mahkeme huzuruna çıktı. Ve rahip ona dedi : "Meryem, bunu niçin yaptın? Ruhunu niçin alçalttın ve Rabbin Allahı niçin unuttun. O seni mabette kutsal mihrapda büyüttü ve meleklerin elinden yiyecek aldın ve onların methiyelerini dinledin ve önlerinde dansettin? Bunu niçin yaptın?" Fakat o acı acı ağladı ve dedi: "(Hakikaten) Rabbim Allah yaşıyor, ben onun önünde temizim ve hiçbir erkek de tanımıyorum". Ve Başrahip dedi: "Yusuf bunu niçin yaptın?". Ve Yusuf dedi: "Rabbim Allah yaşıyor, ben ona karşı suçsuzum". Ve Başrahip dedi : "Yalan söyleme, hakikatı söyle! Sen onun birlikte yattığı kimseyi gizledin

(dügününü gizli yaptın) ve İsrail Oğullarına haber vermedin ve başın güçlü ele boyun eğmedi, (nikâh takdisi yaptırmadın), tohumun takdis olmadı". Ve Yusuf suslu.

XVI. 1- Ve Başrahip dedi : "Rabbin mabedinden aldığı kızı geri ver". Ve Yusuf çok ağladı. Ve Başrahip dedi : "Ben size Rabbin imtihan suyunu içireceğim ve o sizin günahlarınızı gözleriniz önüne çıkaracak. 2- Ve Başrahip aldı ve içmesi için Yusuf'a verdi ve çöle gönderdi : Ve o rahat olarak (geri) geldi. Meryem'e de içirdi ve çöle gönderdi: Ve o da rahat olarak geri döndü. Ve bu, onlardaki hiçbir günahı ortaya çıkarmayınca, bütün halk hayret etti. Başrahip dedi : "Eğer Tanrı, Rab günahlarınızı açığa çıkarmadı ise, ben de sizi yargılamam". Ve onları serbest bıraktı. Ve Yusuf, Meryem'i yanına aldı ve sevinçle eve gitti ve İsrail Tanrısına övgüde bulundu.

XVII. 1- Fakat Kral Augustus tarafından bir emirname yayınlandı, (buna göre) tüm Beytlehem sâkinleri Yudea'da yazılmak zorunda idiler. Ve Yusuf dedi: "Oğullarımı yazdıracağım. Bu kızı ne yapmalıyım? Onu nasıl yazdırayım? Karım olarak mı? O zaman utanırım. Veya kızım olarak mı? Fakat onun kızım olmadığını, bütün İsrail Oğulları biliyor. Rabbin günü nasıl isterse yapacaktır". 2- Ve merkebine koşumunu taktı ve onu (Meryem'i) üzerine bindirdi, oğlu çekti ve Samuel (Yusuf?) takip etti. Ve üç mil ilerlediler. O zaman Yusuf ardına döndü ve onu üzgün gördü ve kendi kendine dedi:" Belki karnındakini düşürür". Ve tekrar Yusuf geriye döndüğünde onu gülerken gördü. Ve ona dedi: "Meryem sana ne oluyor, yüzünü bazen güleç bazen üzüntülü görüyorum? Ve ona dedi: "Yusuf, gözlerimde iki halkı görüyorum. biri ağlayan ve şikâyet eden, ve biri de sevinçli ve coşkuyla alkış tutan" Ve yarıyola geldiler ve Meryem ona dedi: "Yusuf, beni merkepten indir, çünkü bendeki (çocuk) rahatsız ediyor ve doğacak". Ve onu aşağıya indirdi ve dedi: "Seni nereye götürüyüm ve özelliğini nasıl koruyayım? Çünkü bu yer ıssızdır.

XVIII. 1- Ve orada bir mağara buldu ve onu içine götürdü ve

oğullarını onun yanında bıraktı ve Betlehem çevresinde İbrani bir ebe aramak için dışarı çıktı. 2- Fakat ben, Yusuf, etrafa gittim veya gitmedim. Ve gök kubbeye baktım ve sessizce gördüm ve havaya baktım ve havayı hareketsiz ve göğün kuşlarını hareketsiz kaldıklarını gördüm. Ve ben yere baktım ve bir çanağın durduğunu gördüm ve işçiler etrafını kuşatmışlar ve elleri çanağın içinde idi. Fakat ağızlarını oynatanlar (birşey) çiğnemiyorlardı, ve kaldırdıkları (elleri boştu) ve ellerini ağızlarına boş götürüyorlardı, hepsi yüzlerini yukarıya doğrultmuşlardı. Ve koyunlar çevrelerinden sürülüyordu ama ilerlemiyorlardı, oldukları yerde duruyorlardı: çoban onlara vurmak için elini kaldırdı, fakat eli yukarıda kaldı ve derenin akışına baktım ve üzerinde tekelerin ağızlarının durduğunu, fakat içmediklerini gördüm. Fakat sonra hepsi birden (tekrar) kendi yoluna gidiyordu).

(P.Bodmer Metni)

XIX. 1- O dağlardan aşağıya doğru inen birini buldu ve yanında getirdi, ve Yusuf ebeye dedi: "Meryem benimle nişanlıdır; fakat o hamileliğini Rabbin mabedinden çıktıktan sonra Kutsal Ruhdan almıştır".

(Tischendorf Metni)

1- Ve görün ki, bir kadın dağdan aşağıya doğru indi ve bana dedi: "Nereye gidiyorsun, adam" Ve dedim: "İbrani bir ebe arıyorum". Bana dedi: "İsrailimisin?" Ona dedim: "Evet". Ama o dedi: "Mağarada doğuran kim"? Dedim: "Nişanlım" Dedi: "Karın değil mi?" Ona dedim: "Rabbin mabedinden çıkarılan Meryem. Şans ile karılığa aldım. Ve o karım değil, hamileliği Kutsal Ruhtan'dır". Ve ebe dedi: "Gerçekmi?" Ve Yusuf dedi: "Gel ve bak!" Ve ebe onunla gitti. 2- Mağaraya girdiler ve mağarayı karanlık bir bulut örttü. Ebe dedi: "Bugün benim ruhum yüceldi: gözlerim harikalar gördü: İsraille kutsal doğdu". Ve böylece mağaradaki bulut kayboldu ve mağarada gözlerin

taşıyamayacağı büyüklükte bir ışık görüldü. Bundan biraz sonra, çocuk görününceye kadar ışık geri çekildi ve (çocuk) geldi ve annesi Meryem'in göğsünü aldı. Ve ebe bağırdı ve dedi: "Benim için bugün, ne büyük gündür, bugüne değin böyle bir sahne görmedim". Ve ebe mağaradan çıktı ve Salome'ye rastladı. Ve ona dedi: "Salome, Salome, ben sana bugüne kadar hiç olmamış bir olayı anlatabilirim. Bir bākire doğurdu, fakat bakire özelliğini bırakmadı". Ve Salome dedi: " (Hakikaten) rabbim Allah yaşıyor parmağımı sokmasam ve durumunu araştırmasam, bir bākirenin doğurduğuna inanmazdım".

(P. Bodmer Metni)

XX. 1- Ve Salome içeri girdi ve (bekâretini kontrol için) onu yatırdı.

(Tischendorf Metni)

1- Ve ebe içeri girdi ve Meryem'e dedi: "Meryem sırt üstü yat, hakkındaki ihtilâf az değil". (Ve Meryem bunu işitince sırt üstü uzandı). Ve Salome onun durumunu kontrol için parmağını içine koydu. Ve acı bir çığlık attı ve dedi:

"Günahlarıma yazıklar olsun, ve imansızlığıma yazıklar olsun; çünkü canlı olan Allahu denemeğe kalkıştım; ve elim ateşten yanarak vücudumdan düştü!

2- Ve Allaha dua etti. Ve Salome Rabbın önünde diz çöküp eğildi ve dedi : "atalarımın Allahu, beni düşün; ben İbrahim'in, İshak'ın ve Yakub'un soyundanım; İsrailoğulları önünde beni işkence (hakaret) kazığına bırakma, benim kolumu geri ver. Rabbim sen biliyorsun ki, ben senin adınla (besmele ile) işimi yaptım ve mükâfatımı senden aldım!"

3- Ve birdenbire Rabbın bir meleği, orada (Salome) önünde duruyordu ve ona dedi: "Salome, Rabbın Allah duanı duydu. Elini çocuğa uzat ve onu okşa (onu kucağına al), o zaman sağlık ve neşe bulacaksın". Ve sevinçle dolu olarak Salome çocuğa geldi ve ona do-

kundu (okşadı). (Ve dedi: ona lâzimde bulunacağım, çünkü onunla İsrail'e büyük bir Kral doğdu") Ve Salome hemen iyileşti ve (sağlıklı olarak) mağaradan dışarı çıktı. Ve Rabbin Meleği seslendi: "Salome, Salome. çocuk Kudüs'e gelinceye kadar, gördüğün mucizeyi ilân etme!"

XXI. 1- Ve Yusuf Yudea'ya gitmek üzere çıktı. Çünkü Beytlehem'den Yudea'ya (gitmek için) büyük bir özlem doğdu. Kâhinler gelmiş (ve) demişlerdi: "Yahudilerin (yeni doğan) Kralı nerede? Onun yıldızını doğuda gördük ve ona tazimde bulunmaya geldik". Herodos bunu duyunca, korktu ve (kâhinlere) hizmetçilerini gönderdi. Ve onları getirtti, ve onlar yıldızlar hakkında kendisine haber verdiler. Ve yüksek rahipleri getirtti onlara sordu: "Mesih hakkında (kitaplar-da) ne yazıyor? O nerede doğacak? Ona dediler: "Yudea'da Beytlehem'de, yani öyle yazıyor". Onları orada bıraktı. Kâhinlerden herşeyi sordu ve onlara dedi: Yeni doğan Kral hakkında hangi işaretler gördünüz?" Ve kâhinler dediler: "Yıldızlar arasında tasviri mümkün olmayan parlak bir yıldız gördük. Ve diğerleri (yıldızlar) öyle kardılar ki, hiç görünmez oldular; ve böylece İsrail için bir kralın doğduğunu öğrendik. Ve ona tâzimde bulunmak için geldik. Bunun üzerine Herodos dedi : "Gidin ve arayın, ve onu bulursanız, bana haber verin ki, ben de ona gidip tâzimde bulunayım". Ve kâhinler gittiler; doğuda gördükleri yıldız, onlar mağaraya gelinceye kadar önlerinde ilerledi. Ve o çocuğun (mağarası) üstünde durdu. Ve kâhinler çocuğu annesi Meryem ile birlikte buldular, ve ona seyahat torbalarından hediyeler çıkardılar: altın, tütü ve defne (verdiler). Ve meleklerce onlara, Yudea'ya gitmemeleri vahyedildi, ülkelerinde başka bir yola gittiler.

XXII. Fakat Herodos kâhinlerce terkedildiğini öğrenince, öfkeleni ve cellatlarını gönderdi ve onlara iki yaş ve altındaki bütün çocukları öldürmelerini emretti. 2- Çocukların öldürüldüğünü duyan Meryem korktu, sığır yemliğı içine yatırdı. 3- Fakat Elizabet'de Yahya'nın arandığını duyunca, onu aldı ve dağa çıktı. Onu saklaya-

bilecek bir yer bulabilmek için, çevreye baktı, ve saklayacak bir yer bulamadı. Ve Elizşabet içini çekti ve dedi : "Allah'ın dağı, beni çocuğumla birlikte içine al!" Çünkü korkudan (daha fazla) çıkmadı. Ve birdenbire dağ ikiye yarıldı ve onu içine aldı. Ve dağ onun için bir ışık hizmetçisi bıraktı: yani Rabbin bir meleği onlarla indi ve onu korudu.

XXIII. 1- Fakat Heredos Yahya'yı aradı ve hizmetçilerini sormak için hizmetçilerini Zekeriya'ya mihraba gönderdi: "Oğlunu nereye sakladın?" Cevap verdi ve onlara dedi : "Ben Allah'ın bir kuluyum ve onun mabedinde devamlı kalıyorum. Oğlum nerede, ne bileyim". 2- Ve hizmetçiler gittiler ve bütün bunları ona (Heredos'e) bildirdiler. O zaman Heredos öfkeleni ve dedi : "Onun oğlu İsrail kralı mı olmalı?" Ve hizmetçilerini ona gönderdi ve: "Gerçeği söyle! Oğlun nerede? Kanunun benim elimde olduğunu biliyorsun". demelerini söyledi. Hizmetçiler gittiler ve ona (herşeyi) bildirdiler. O zaman Zekeriya dedi : "Ben Allah'ın bir şehidiyim, kanımı al! Ama benim ruhum Allah tarafından alınacaktır, çünkü sen, benim günahsız kanımı Rabbin mabedinin avlusunda dökeceksin". Ve sabah kızılığında Zekeriya katledildi. Ve İsrail Oğulları, onun katledildiğini bilmiyorlardı.

XXIV. Rahipler dua sürelerini uzattılar, fakat alışılmış olduğu gibi Zekeriya onlara katılmadı, takdisi onlara, gelmedi. (bunun üzerine) rahipler kalktılar ve Zekeriya'nın onları duası ile selâmlamasını ve ulu Allah'a övgüde bulunmasını beklediler. Fakat bu gerçekleşmeyince, hepsi korktular. Onlardan biri cesaretini topladı ve mihraba (mabedin en kutsal mekânına) girdi. Ve Rabbin mihrabında dökülmüş kana şahit oldu ve bir ses dedi : Zekeriya katledildi ve intikamcısı gelinceye kadar onun kanı yıkanmıyacak" O (kimse) bunu işitince korktu dışarı çıktı ve gördüklerini (ve duyduklarını) rahiplere anlattı. Ve ne olduğunu işittiler ve gördüler. Ve Mabet örtüsü acı bir gürültü çıkardı, inledi ve (rahipler elbiselerini) baştanasağı yırttılar. Ve onun cesedini bulamadılar, fakat taşlaşmış kanımı buldular. Ve korktular, dışarı çıktılar ve (halka) haber verdiler: "Zekeriya katledildi!" Ve halkın tüm kabileleri onu işittiler ve üç gün ve üç gece

yasını tuttular. Üç gün sonra Rahipler (Zekeriya'nın) yerine kimi seçmeleri gerektiğini tesbit için toplandılar. Ve şans Simeon'a düştü: yâni bu Kutsal Ruh ile vahyedilmişti, İsa bedende görününceye kadar, o ölümü görmeyecekti.

XXV. Fakat ben Yakub, bu hikâyeyi. Heredos'un ölümündeki Kudüs ayaklanmasında, Kudüs isyanı yatışınca kadar kendimi çöle çekerek, yazdım. Lütuf, tüm Rab'dan korkanların üzerine olsun! Amin.

(Meryem'in doğumu, Yakub'un açıklaması. Bunu yazanlara ve okuyanlara, selâm olsun!)

İBRANİ TOMAS İNCİLİ

(Önsöz)

Hız. İsa'nın çocukluğunu konu alan incillerin ikincisi. İbrani Tomas İncilidir. Yunanca metnin ismi "İbrani Mütefekkir Tomas'ın, Rabbin Gençlik Faaliyetleri Hakkındaki Haberleri" şeklindedir. Bu İbrani Tomas'ın kim olduğu konusu Hıristiyan bilginleri arasında tartışma konusudur. İlk hatıra gelen, havari Tomas'ın (Mark. III, 18; Yoh.XI, 16 XIV, 5; XXI, 2 ve XX, 24) olabileceğidir. Daha önce Gnostik mahiyetli, orijinal Koptca olan bir Tomas İncili tercümesini vermiştik (Bkn : Ondokuz Mayıs Üni. İlahiyat Fakültesi Dergisi, sayı 4, sayfa 13-25). Her iki İncil de Havari Tomas'dan rivayet edilmiş, ancak zaman içinde yaşadığı cemaatların görüşlerine uygun biçimde redakta edilmiş olabilir. Tercümesini önce verdiğimiz "Tomas İncili" Hz. İsa'nın peygamberlik ve tebliğ devrini ihtiva ederken, aşağıda metin tercümesini vereceğimiz "İbrani Tomas İncili"nin çocukluk devriyle ilgili rivayetleri ihtiva etmesi mümkündür. Her iki metin birbirinin tamamlayıcısı olabilir. Bu görüşe karşı, ismin aynı olmakla birlikte şahısların ayrı olabileceği kanaatını ileri sürenler de vardır.¹ Konunun tartışmasını biz uzmanlarına bırakıyoruz.

İbrani Tomas İncili'nin çeşitli dillerde pek çok nüshaları bulunmaktadır. En yaygın olanı Yunanca nüshalardır. Yazmalar arasındaki farklılık sebebiyle orijinal eski metni tesbit çalışmaları da doyurucu bir neticeye ulaşamamıştır.² Yunanca dışında; Slavca, Lâtinci, Gürcüce ve Habeşçe nüshalar üzerinde yapılan çalışmalarda da istenilen netice alınamamıştır.³

Tercümesini verdiğimiz metin W. Schmeemelcher'in "Neutestamentliche Apokryphen I, isimli eserinin 353-372 sayfaları arasında bulunmaktadır. Yazar, değişik dillerdeki bazı metin farklılıklarını da göstermeğe çalışmıştır. Biz de aynen vermeğe çalıştık. Gavemiz,

1) Wilhelm Michaelis, Die Apokryphen Schriften zum Neuen Testament, Bremen 1958, s. 97.

2) Schmeemelcher, I, 349.

3) " " " " I, 350

Yakub İncilinde olduğu gibi, Kur'an'ın Âl-i İmran suresindeki bazı âyetlerle ilgili olan muhtevası sebebiyle İbrani Tomas İncili'ni ilim adamlarımıza duyurmak ve istifâdelerine sunmaktır.

**İBRANÎ TOMAS'IN
İSA'NIN ÇOCUKLUĞU
HAKKINDAKİ HİKAYESİ(İNCİLİ)
(Metin)**

I. Ben, İsraili Tomas bildiriyorum ve ülkemizde doğan efendimiz İsa Mesih'in büyük işlerini ve çocukluğunu putperest kardeşlerimize anlatmak istiyorum.

Aşağıdaki şekilde başlar:

II. 1- Bu çocuk beş yaşına gelince, bir derenin yayvan (sığ) yerlerinde oynamaya başladı. Önünde akan suyu bir çukura yönlendirdi ve açıkça söyleyerek (?) onu temizledi. 2- Yumuşak balçık hazırladı ve bundan oniki serçe yaptı. Bunu yaptığında cumartesi idi. Onunla birlikte başka çocuklar da oynuyorlardı. 3- Bir Yahudi, cumartesi günü İsa'nın oyun esnasında ne yaptığını görünce, oradan hemen gitti ve babası Yusuf'a haber verdi: "Bak, senin oğlun, dereden balçık aldı, oniki kuş yaptı ve cumartesiyi bozdu". Yusuf oraya geldiğinde onu gördü ve sordu: "Cumartesi günü yapılmaması gerekeni, niçin yapıyorsun?" Ama İsa ellerini çırpı ve serçelere bağdı: "Gidiniz!" 4- Serçeler kanatlarını açılar ve bağırarak uçup gittiler. 5- Yahudiler bunu görünce, şaşırıldılar ve gittiler: İsa'nın yaptığı şeyler hakkında, gördüklerini büyüklerine anlattılar.

III. 1- Fıkıh bilgini Annas'ın oğlu da orada Yusuf'un yanında kalıyordu. Bir söğüt dalı aldı ve İsa'nın yönlendirdiği suyu başka tarafa akıtmak için, dalı bıraktı. 2- İsa bunu görünce, (oyunu) bıraktı ve ona dedi: "Edepsiz, imansız, abdalkafa, havuz ve su seni niçin rahatsız etti? Bak, şimdi sen de ne yaprağı, ne kökü, ne de meyvesi olan bir ağaç gibi koruyacaksın". Ve o çocuk hemen kurudu. İsa oradan ayrıldı ve Yusuf'un evine gitti. Kuruyan çocuğun ebeveyni ve çocuğun akranları onu şikâyetle Yusuf'a getirdiler ve ithamlarda bulundular: "Öyle bir çocuğun var ki, o böyle yaptı". (dediler).

IV. 1- Bundan sonra o pek çok kereler köye gitti: koşan bir çocuk onun omuzuna çarptı. İsa acı duydu ve ona dedi: "Yoluna devam edemeyesin!" Çocuk anında düştü ve öldü. Fakat olayı gören bazıları dediler: "Bu çocuk nereden geldi, ağzından çıkan her söz. anında gerçek oluyor?" 2- Ölenin ebeveyni Yusuf'a geldi, söylendiler ve dediler: Böyle bir çocuğun olursa, köyde bizimle birlikte oturamazsın: veya ona beddua değil, hayır dua etmesini, öğret! O bizim çocuklarımızı öldürüyor".

V. O zaman Yusuf çocuğu yanına çağırdı ve şu sözlerle ona doğru yolu gösterdi: "Niçin öyle şeyler yapıyorsun, bu halk ızdırap çekiyor, bize kin bağlıyor ve bizi rahatsız ediyor?" Buna karşı İsa cevap verdi: "Bu sözlerin senin olmadığımı biliyorum, buna rağmen senin için susacağım, fakat onlar cezalarını çekmeliler". Ve onu şikâyet edenler hemen kör oldular.2- Olayı görenler büyük korkuya düştü ve çaresizlerdi ve hakkında dediler: "Onun söylediği her söz, iyi veya kötü, bir gerçek oldu ve mucize oldu". İsa'nın böyle şeyler yaptığını Yusuf görünce, ayağa kalktı, kulağını tuttu ve sözünü dinlemesi için çekti. Fakat çocuk tutulmaz oldu ve ona dedi: "Yeter, arıyorsun. bulamıyorsun ve çok cahilce yaptın. Benim senin olduğumu bilmiyormusun? Beni üzme!"

VI. Zahoy's adında bir öğretmen herhangi bir sebeple orada bulunuyordu, İsa'nın babasına öyle şeyler söylediğini işitti, ve onun bir çocuk olduğu halde öyle tâbirleri kullandığına çok hayret etti. 2- Ve birkaç gün sonra Yusuf'un yanına gitti ve dedi. "Zeki bir oğlun var: anlayış sahibi. Onu bana ver, ona harfleri öğreteyim ve ona harflerle bütün ilimleri öğreteceğim ve (ona) bütün yaşlıları selamlamasını, büyükbaba ve baba gibi hürmet etmesini ve kendi yaşlılarını sevmesini, öğreteceğim". 3- Ve ona bütün harfleri, A dan O ya kadar uzunca bir sayma ile hemen söyledi. Ama o, öğretmen Zahoy's'a baktı ve dedi: "Eğer sen bir kere A'yı, mahiyetine göre bilmezsen. başkalarına B'yi nasıl öğreteceksin? Gösterişçi! Eğer biliyorsan önce A'yı öğret, sonra biz B'yi öğrenmek isteriz". Bunun üzerine o, öğretmene ilk harf

hakkında sorular sormaya başladı. ve ona karşı gelmek istemedi. 4- Pek çok dinleyici önünde çocuk, Zahoy's ile konuştu: "Dinle, öğretmen, ilk yazı işaretlerinin düzenine ve doğrulara ve doğrulara ait orta çizgilere dikkat et, (bu çizgi gibi) içerden gittiklerini, yükseldiklerini, kıvrılarak dolandıklarını, aynı şekilde üç işaretle, aynı ölçülerle düzenlendiklerini, görürsün: böylece Alfabenin çizgilerine sahip olursun.

VII. 1- Zahoy's öğretmen: ilk harfin o kadar çok ve anlamlı alogorik tasvirlerinin anlatıldığını işitince, o kadar çok müdafaa ve öğreti hakkında şüpheye düştü ve oradakilere dedi: "Yazıklar olsun bana, köşeye sıkıştım, şanssızlık bana zarar verdi, bu çocuk beni geçti. 2- Yusuf kardeş, bunu geri al, rica ediyorum. Onun güçlü bakışlarını, müessir sözlerini hiç kaldıramıyorum. Bu çocuk dünyada doğmamış. Ateşe de hükmedebilir. Dünyanın yaratılış öncesinden olmalı. Hangi ana rahmi onu taşıdı, hangi ana kucağı onu besledi, bilemiyorum. Bana yazıklar olsun dostum, beni bütün kavramların dışına çıkardı, onun zekâsını tâkip edemiyorum: ben kendimi aldattım, ben üç kat şanssızım! Bir öğrenci almak istedim, ama bir öğretmenle karşılaştım. Dostlar, ayıbım kalbime gidiyor. ben bir ihtiyar olarak, bir çocuğa mağlup oldum. Bu çocuktum dolayı, halâ sarsılabilirim ve ölebilirim. Çünkü şu saat'te onun gözlerine bakamam. Ve küçük biri tarafından mağlup edildiğimi söylerlerse, buna ne diyebilirim? İlk harfin çizgileri hakkında söylediklerine ne diyebilirim? Bilmiyorum dostlar; ne başlangıcı ne de sonu anlayabiliyorum. "Yusuf kardeş, sana rica ediyorum, bunu evine götür. Bu çok büyük bir şey, bir Tanrı veya bir melek veya ne bileyim, ne söyleyeyim".

VIII. 1- Yahudiler Zahoy's'u teskin etmek istediklerinde, çocuk yüksek sesle güldü ve dedi: "Şimdi mahsülünü taşımalısın ve artık kalp körlüğün görmeli. "Ben yukardan aşağıya onları (lânet kazananları) lânetlemek için gönderildim, bana verilen vazife gereğince, sizin için beni gönderene, yukarıya sesleniyorum". 2- Ve çocuk sözlerini bitirince, onun lânetine düşen herkes hemen iyileşti. O andan itiba-

ren onun lânetine uğramamak için, sakat olmamak için herkes itina gösterdi. ve onu kızdırmaya kimse cesaret edemedi.

IX. 1- Ve bir kaç gün sonra İsa, damda bir direk üzerinde oynuyordu, ve birlikte oynadığı çocuklardan biri damdan aşağıya düştü ve öldü. Ve bunu diğer çocuklar gördüler ve kaçtılar; İsa orada yalnız başına kaldı. 2- Ölenin ebeveyni geldi ve onu suçladı: "Sen onu aşağı ittin" dediler. İsa cevap verdi: "Onu aşağı itmedim". Ama onlar İsa'yı dövmek istediler 3- O zaman İsa damdan atladı ve çocuğun cesedi yanına koştu ve durdu ve yüksek sesle bağırdı: "Zenon!", - yâni adı öyle - "ayağa kalk ve söyle: ben seni aşağıya ittim mi?" Ve hemen ayağa kalktı ve dedi: "Hayır Efendim, sen beni aşağıya itmedin, beni ölümden uyandırdın". Ve onu görenler korktular. Çocuğun ebeveyni ise, meydana gelen mucizeden dolayı Allah'a şükretti ve İsa'nın ayaklarına kapandı.

X. 1- Bir müddet sonra, genç bir adam, budaklı bir ağacı yararken balta fırladı ve ayağına çarptı, ayağını ikiye ayırdı ve kan kaybindan ölmekte idi. 2- Bunun üzerine çığlık ve koşuşmalar başladı, çocuk İsa da oraya koştu. Zorla kalabalığın arasına girdi, yaralı ayağı tuttu ve o anda (adam) iyileşti. Genç adama dedi: "Şimdi ayağa kalk, odunu yar ve beni düşün!" Hadiseyi gören kalabalık, çocuğun önünde diz çöktü ve dedi:

"Gerçekten Tanrı'nın ruhu bu çocukta oturuyor".

XI. 1- Altı yaşında idi, annesi bir testi verdi ve kuyudan su çıkarması, eve getirmesi için gönderdi. 2- Fakat kalabalıkta testiye (bir yere) çarptı ve kırdı. Fakat İsa eteğini açtı, su ile doldurdu ve annesine götürdü. Annesi meydana gelen bu mucizeyi görünce, onu öptü ve gizliliklerle dolu gördüğü şeyleri kendinde tuttu (kimseye söylemedi).

XII. 1- Bir başka defa, ekin zamanında çocuk babası ile arazile-

rine buğday ekmeğe çıktılar. Ve babası (buğday) ekti. Çocuk İsa'da onunla birlikte bir buğday tanesi ekti. 2- Ve hasat etmeğe gittiklerinde (götürdükleri) yaygılar doldu, yüz Kor^x geldi ve köyün bütün fakirlerini yığımlara çağırıldı ve onlara buğdayı hediye etti, ve Yusuf buğdaydan geri kalanı eve taşıdı. O bu mucizeyi yaptığında sekiz yaşında idi.

XIII. 1- Babası dülgardı ve o zaman saban ve boyunduruk yapıyordu. Zengin bir adam, kendisine bir yatak yapmasını ısmarladı. Fakat kerestelerin bir kısmı söylenen şeyden kısa idi ve ne yapacaklarını bilmiyorlardı, çocuk İsa babası Yusuf'a dedi : "Her iki keresteyi yere bırak ve ortasından itibaren bir tarafa eşit yap!" 2- Ve Yusuf çocuğun dediği gibi yaptı. İsa diğer tarafa geçti ve kısa keresteyi tuttu ve çekti, diğerine eşit yaptı. Babası Yusuf onu gördü ve hayret etti, ve çocuğu kucakladı ve öptü ve dedi: "Tanrı bu çocuğu bana hediye ettiği için mutluyum!"

XIV. 1- Yusuf çocuğun anlayış ve yaşının kemale ulaştığını görünce, cahil kalmaması için, bir kere daha düşündü. Onu götürdü ve başka bir öğretmene verdi. Öğretmen Yusuf'a dedi: Ona önce Yunanca, sonra İbranca, ders vereceğim". Çünkü öğretmen çocuğun bilgisini biliyordu ve ondan korkuyordu. Aynı şekilde alfabeyi yazdı, bir süre onunla tatbikat yaptı ve ona hiç bir hususta karşı çıkmadı. 2- Fakat sonunda İsa ona dedi: "Eğer sen gerçekten öğretmensen ve harfleri de doğru biliyorsan, o zaman A'nın manasını söyle ki, ben de sana B'ninkini söyleyeyim". Bunun üzerine öğretmen öfkelenildi ve başına vurdu. Fakat çocuk acı duyunca onu lanetledi, ve (öğretmen) bayıldı ve yüzüstü yere düştü. 3- Çocuk, Yusuf'un evine geri döndü. Yusuf buna üzüldü ve annesini uyardı : "Eğer sen onu bana, kapının önüne bıraktırmazsan, onu kızdıran herkes ölecek".

XV. 1- Bir müddet sonra, Yusuf'un iyi bir dostu olan başka bir öğretmen de ona dedi: Çocuğu okula getir. Belki iyilikle konuşarak

x- Eski bir ölçü, 1 kor = 370 litre; yâni 37.000 litre.

Onu, harfleri öğrenmeğe razı edebilirim". Ve Yusuf ona dedi : "Cesaretin varsa kardeş onu yanına al! Ve (öğretmeni) korku ve endişe aldı, çocuk seve seve onunla gitti. 2- Ve yeniden okula girdi. Kürsüde duran bir kitabı (eline) aldı, içinde duran harfleri okumadı: ağzını açtı, ama tamamen Kutsal Ruh konuştu ve etrafındakilere şeriatı öğretti. Onunla birlikte gelen kimseler, orada durdular ve onu dinlediler, ve öğretisindeki cesaret ve sözlerinin dirayetine hayret ettiler: halbuki o öyle sözler söyleyen laze bir çocuktu. 3- Yusuf olayı duyunca, endişelendi ve başöğretmenin kötürüm olabileceği ihtimaliyle (veya câhil ilân edilebileceği ihtimali korkusuyla) öğretim evine (mektebe) koştu. Başöğretmen Yusuf'a dedi: "Kardeş bu çocuğu öğrenci olarak aldım; sen biliyorsun, fakat o büyük bir cesaret ve hikmet dolu; ayrıca rica ediyorum kardeş, onu tekrar evine götür!" 4- Çocuk bunu duyunca, ona hemen güldü ve dedi: "Doğru söyledin ve doğru delil getirdin; sana sevgi diğer çarpılmışlara da sağlık olsun!" Ve hemen diğer öğretmen de sağlık buldu. Yusuf çocuğu aldı ve evine geri gitti.

XVI. 1- Yusuf, oğlu Yakubu eve odun getirmesi için, oduna yollamıştı. Çocuk İsa onu takip etti. Yakub çalı-çırpı toplarken elini zehirli bir yılan soktu. 2- Yığılıp uzandı, ölmekte iken, oraya İsa yetiştii, ve ısırık üzerine üflledi ve hemen (Yakub'un) ağrısı kesildi, ve hayvan patlayıp dağıldı ve o andan itibaren Yakub sağlıklı kaldı..

XVII. 1- Yusuf'un komşularından hasta bir çocuk ölmüştü, anesi çok ağlıyordu. Büyük feryadı ve yükselen sesleri İsa işitti, oraya koştu; ve çocuğu ölü buldu. (Çocuğun) göğsünü sıvazladı ve dedi: "Sana söylüyorum, ölme, yaşa ve annen yanında ol!" Ve hemen gözlerini açtı güldü. Kadına dedi: "Onu al ve süt ver ve beni de düşün!" Ve çevredeki halk bunu gördü, hayrette kaldı ve dedi: "Hakkaten bu çocuk ya bir tanrı veya tanrının bir meleği: çünkü ağzından çıkan her söz, gerçek oluyor". Ve İsa oradan gitti ve diğer çocuklarla oynadı.

XVIII. 1- Bir müddet sonra, bir ev yapılmıştı ve orada büyük bir gürültü vardı. İsa kalktı ve yakınına gitti. Ve bir adamın ölü olarak yerde yattığını gördü. onun elinden tuttu ve dedi: "Sana söylüyorum adam, ayağa kalk, işini yap!" Ve hemen ayağa kalktı ve (İsa'nın) önünde yere kapandı. 2- Bunu gören halk, hayrette kaldı ve dedi: "Bu çocuk göktendir. Çünkü pek çok hayatı ölümden kurtardı. Ve hayatı boyunca da kurtarmaya devam edecek."

XIX. 1- Oniki yaşına girince, ebeveyni, adet üzerine Passah bayramı için başka yolcularla birlikte Kudüs'e gitti ve Passah'tan sonra eve döndü: fakat ebeveyni, onun yol arkadaşlarının yanında olduğunu düşündü. 2- Bir günboyu yolculuktan sonra, (yokluğunu farkettiler), O'nu aradılar, bulamadılar, üzüldüler ve onu aramaya tekrar şehre (Kudüs'e) döndüler. Üç gün sonra onu, mabedin ortasında öğretmenlerin arasına oturmuş, şeriat dinliyor ve soru soruyor, buldular. Herkes ona dikkat ediyordu ve küçük bir çocuğun, şeriatın ana meseleri ve peygamberlerin sözleri hakkındaki açıklamalarıyla halk büyüklerini ve öğretmenlerini nasıl susturduğuna hayret ediyorlardı. 3- Annesi yanına vardı ve dedi : Bunu bize niçin yaptın çocuğum, baksana biz seni üzüntü ile aradık". İsa onlara dedi: "Beni niçin arıyorsunuz? Bilmiyormusunuz ki, babam nerede ise, ben orada olmak zorundayım?" Şeriat âlimleri ve Fari-zalılar dediler: "Sen bu çocuğun annesimisin?" O dedi : "Evet benim". Ona dediler: "Kadınlar arasında sen ne mübareksin, Rab senin vücudun mahsülünü takdis etmiş, çünkü böyle ihtişam, böyle saadet ve böyle hikmeti biz hiçbir zaman görmedik ve işitmedik". İsa ayağa kalktı ve annesini takip etti ve ebeveynine itaat etti: annesi bütün olayları kendisine sakladı. Ama İsa hikmet, yaş ve cesaret sahibi oldu. Ebediyetten ebediyete ihtişam onundur. Amin.

Süryanca Thomas İncilinin
6-8. Bölümlerinin Varyantı
(Çocuk İsa ve Öğretmen Zahoys)

Zahoys isimli bir öğretmen, (İsa'nın) babası ile konuştuğunu duydu ve dedi: "Hay yaramaz çocuk!" Ve Babası Yusuf'a (da) dedi: "Bu çocuğu (hocaya) vermeyi, daha ne kadar düşünmüyorsun? Akranı çocukları sevmesini ve yaşlılara hürmeti öğrense!" Yusuf cevap verdi ve dedi: "Bunun gibi bir çocuğu yetiştirmeye kimin gücü yeter?" (Öğretmen dedi:) Artık yol ayırımına geldiğini, biraz düşünüyor mu?" Ve İsa cevap verdi ve öğretmene dedi : "Söylediğin bu sözlerle ve bütün isimlere ben yabancıyım, aranızda yaşıyorsam da, ben sizden ayrıyım. Bedende bir şerefim yok. Sen şeriatlısın ve şeriat içinde kalıyorsun. Ancak sen doğduğunda ben var idim. Benim babam olduğunu düşünüyorsun. Sen benden hiç kimsenin bilmediği ve öğrenemeyeceği bir bilgiyi öğrenebilirsin. Sözünü ettiğin haçı, kime âitse o taşır. Eğer ben şerefle yükselirsem, sizin cinsinizle ortak olduğum şeyleri, bırakacağım. Çünkü sen benim kim olduğumu bilmiyorsun. Ama ben sizin ne zaman doğduğunuzu ve burada ne kadar kalacağınızı gerçekten biliyorum." Onlar bunu duyunca hayret ettiler, seslendiler ve dediler! "Görebilmek ve işitebilmek harika! bunun gibi sözleri konuşan hiçbir kimseyi, ne rahip, ne de fıkıhçı, ne de Farızalı duymadık. Böyle sözleri konuşan bu beş yaşındaki nereden doğdu? Şimdiye kadar böyle bir şeyi hiç kimse görmedi". İsa cevap verdi ve onlara dedi: "Söylediklerim hakkında şaşkına dönüyorsunuz, sizin ne zaman doğduğunuzu ben biliyorum, daha da çok söyleyebilirim". Onlar bunu duyunca, sustular, konuşacak durumda değildiler. Ve Zahoys Öğretmen Yusuf'a dedi: "Öğrenmesi gereken her şeyi ona öğretirim". Ve onu okula getirdi. İçeri girince sustu. Fıkıh âlimi Zahoys, A'dan itibaren harfleri ona söylemeğe başladı ve pek çok kereler tüm alfabeyi ona tekrar etti. Ve onun cevap vermesini, tekrar etmesini istedi. Ama o sustu. O zaman fıkıh âlimi öskelendi, eli ile onun başına vurdu. Ve İsa dedi: "Yalnız demirci örsü vuruldukça terbiye olur; çünkü onun duyma yeteneği yoktur.

Fakat benim, söylediğin şeyleri söylemeye, bilmeye ve anlamaya yeteneğim var". Şeriat âlimi cevap verdi ve dedi: "Bu biraz büyükçe: bu ya bir Tanrı veya bir melek, veya ne söylemek gerektiğini bilmiyorum." O zaman çocuk İsa güldü ve dedi: "Meyvesizler meyve vermek istiyorlar, ve gözleri kamaşacak kör olanlar, mahkemenin hayat mahsulünü görmek istiyorlar.

Arapça Çocukluk İncilinden
(Tomas İncili'nin Paris Elyazmasındaki
İsa ve Boyacı Hikâyesi)

Günün birinde İsa, Salem isimli bir boyacının atölyesinin önünde çocuklarla birlikte koşup oynuyordu. Atölyede boyanacak pek çok bez vardı. İsa boyacının atölyesine girdi, bütün bezleri aldı ve çivit dolu bir kazana attı. Salem geldi ve bezlerin bozulduğunu görünce, yüksek sesle bağırmaya başladı. İsa'ya gitti ve dedi : "Mer-yem oğlu bana ne yaptı? Şehrin bütün insanları yanında bana kötü bir şöhret bıraktın; her biri için, uygun bir renk ısmarlamışlardı; ama sen geldin ve herşeyi bozdun!" İsa dedi: "Hangi bezin rengini değiştirmek istiyorsanız, onu değiştireyim?", ve hemen bezleri kazandan çıkarmaya başladı ve hepsini çıkardı; her biri boyacının istediği renkte boyanmıştı. Yahudiler bu mucizeyi ve işareti gördüler. Tanrıya şükrettiler.

GEÇ DEVİR ÇOCUKLUK İNCİLLERİ

Yakub'un ve Tomas'ın incillerindeki İsa'nın çocukluğu ile ilgili haberler etrafında zamanla efsaneler gelişti. Bunlar ya mevcut efsanelerin abartılarak genişletilmiş veya doğmatik efsanelerin kısaltılmış tezahürleridir. Her iki eğilimde de eski tercümelerin tesirleri görülür. Eski motiflerin kısaltılmış veya genişletilmiş şekilleridir. Ayrıca, her iki eski kaynağı birleştirmeye çalışan şuurlu gayretlere de rastlanır. Şüphesiz kaynağını şimdilik bilmediğimiz yazısız rivayetlere de dayanmış olabilirler. Genişletilmiş veya kısaltılmış tercümeler,

veya benzeri mecmualar arasında sınır çizmek de güçtür. Bazı araştırmacılar, bunların 5. yüzyıl öncesi Süryanca bir tercümeyle dayanmış olabileceği teorisini ileri sürmüşlerdir. Bu mecmualar arasında, çok sayıdaki Arapça Çocukluk İncilleri söz konusu olabilir. Asılları Süryanca'dır. İsa'nın doğumu, Mısır'da gösterdiği mucizeler ve Çocuk İsa'nın mucizeleri olmak üzere üç motifi birleştirmişlerdir ve Tomas İncili'nden alınmış motiflerdir^x.

Aynı şekilde Ermenice Çocukluk İncili'nde Süryani kaynaklara dayanır. Muhtevası Yakub İncili'nin genişletilmiş şeklidir. Burada kâhinlerden: Melkon İran, Balthasar Hindistan, Gaspar Arabistan hükümdarları, sayılırlar. Geç devirlerden kalma bir Kıpti literatüründe de Meryem'in doğumu anlatılır. Muhtevası ise, Kudüs'lü Küril'in, Antakyalı Demetrius ve İskenderiyeli Küril'in konuşmalarından alıntılardır^x.

Arapça Çocukluk İncillerinden Seçmeler

Aşağıda tercümesini verdiğimiz metnin, Mısırlı Piskopos Serapion tarafından, M.S. 385 ve 395 yılları arasında yazılmış olabileceği, tahmin edilmektedir.

a. Mısırdaki Çocuk İsa Hikâyelerinden :

17..... Kadın, Muallim İsa'yı yıkamak için güzel kokulu su aldı; yıkadığı suyu muhafaza etti, ondan bir kısmını orada oturan cüzzamlı bir kızın üzerine döktü ve onunla yıkadı. Bunun üzerine kız cüzzam'dan temizlendi. Şehrin sâkinleri dediler: "Hiç şüphe yok. Yusuf ve Meryem ve bu çocuk, insan değil, tanrılardır". Oradan uzaklaştılar. Yanlarına cüzzamdan muzdarip o kız geldi ve onlara refakatçi olarak kendisini de yanlarına almalarını rica etti.

---

x- Oscar Cullmann, Kindheitsevangelien, "W. Schneemelcher" in Neutestamentliche Apokryphen isimli eseri içinde, s. 363.

x- Cullmann, 364. (Scheemelcher, I, 364)

23. Yusuf ve yüce Meryem oradan ayrıldılar ve ıssız bir bölgeye geldiler ve orada eşkiya baskınlarının olduğunu duydular. Bu bölgeyi gece geçmeğe karar verdiler. Fakat yolları üzerinde iki eşkiyanın oturduğunu farkettiler. Yanlarında birlikte oldukları kalabalık eşkiya gurubu vardı ve uyuyorlardı. ellerine düştükleri eşkiyalar Titus ve Dumahus idiler. Titus Dumahus'a dedi : "Rica ediyorum, bunları serbest bırakalım gitsinler, ve arkadaşlarımız onları farketmezler". Fakat Dumahus kabul etmedi. Bunun üzerine Titus tekrar dedi : "Benden kırk Drahmi al ve ganimet say". Aynı zamanda ağzını kapatsın ve konuşmasın diye belindeki kuşağı ona uzattı. Yüce Meryem bu eşkiyanın onlara iyilik ettiğini gördü ve dedi: "Rabbimiz Allah, seni iyilerle korusun ve günahlarını affetsin". Muallim ise annesine dedi: "Anne, otuz sene içinde Yahudiler beni kudüs'te çarınha girecekler ve bu iki eşkiya benimle birlikte çarınha gerilecek, Titus benim sağımda, Dumahus benim solumda olacak ve o gün Titus benimle birlikte cennete girecek". O zaman dedi: "Bunun için Allah seni korusun, oğlum". Oradan putperestler şehrine doğru yürüdüler, oraya yaklaştıklarında, (şehir) kum yığınına dönüştü.

24. Oradan, bugün "Materea" denen Sykomore şehrine gittiler ve Muallim İsa Materea'da bir memba'yı kaydetti: yüce Meryem içinde gömleğini yıkadı. Muallim İsa'nın oraya düşen terinden o civarda balzam (pelesenk) bitkisi ortaya çıktı.

b. Oğlağa Dönüsen Çocuklar

40. Bir gün muallim İsa sokağa çıktı ve oyun oynamak için toplanmış çocukları gördü. Onları tâkip etti: fakat çocuklar ondan saklandılar. Muallim İsa bir evin kapısına geldiğinde, kadınların orada toplanmış, durduklarını gördü ve (onlardan) çocuklarının nereye gittiklerini sordu. Orada kimse olmadığını, söylediler. Bunun üzerine İsa dedi: "Fırından size bakanlar, neredeler?". "Onlar üç yaşındaki keçiler" dediler. O zaman, Muallim İsa dedi: "Keçiler, çıkıp çobanımıza geliniz". Keçi suretine dönüşen çocuklar koşarak dışarı

çıktılar ve onun etrafında hoplamaya başladılar. Kadınlar onları görünce şaşkınlıkla ve korkuya kapıldılar, ve acele ederek Muallim İsa'nın önünde secdeye kapandılar, ona yalvardılar ve dediler: "Ey efendimiz İsa: Meryemoğlu, gerçekten sen İsrail'in iyi bir çobanısın. önünde duran kullarına merhamet et ; senin yıkmak için değil, hidayet için geldiğinden onların hiç şüpheleri yok". Muallim İsa cevap verdi ve dedi: "İsrail oğulları milletler arasında Habeşler gibidir. Kadınlar dediler: "Efendimiz, sen her şeyi biliyorsun, ve senin nazarında gizli bir şey yoktur: merhametini diliyoruz, bu kulların çocuklarını eski durumlarına döndür". İsa dedi: "Çocuklar geliniz, gidelim, oynayalım!" Birdenbire bu kadınların yanındaki keçiler çocuklara dönüştüler.

XIV. Efendimiz İsa Mesih'in doğumundan üç gün sonra kutsalın en ulusu Meryem mağaradan çıktı, bir ahıra girdi ve çocuğunu yemliğe koydu ve öküz ve eşek ona tâzim ettiler. Peygamberlerden Yezaya ne beyan etti ise, o gerçek oldu: o demişti: "Öküz sahibini ve eşek efendisinin yemliğini tanı". Hatta böylece hayvanlar, öküz ve eşek o aralarından iken ona sürekli tâzim ederler. Peygamberlerden Habakuk ne beyan ettiyse, gerçek oldu. O demişti: "İki hayvan arasında onu tanırırsınız". Yusuf aynı yerde Meryem'le birlikte üç gün kaldı.

XVIII. 1- Bir mağaraya geldiler içinde dinlenmek istediler; aziz Meryem bineğinden indi ve oturdu, çocuk İsa'yı kucağına aldı. Yolculukta Yusuf ile birlikte üç erkek çocuk ve Meryem ile birkaç kız vardı. Ve birdenbire mağaradan dört ejderha ortaya çıktı. Çocuk bunu görünce, annesinin kucağından indi ve ejderhaların önünde durdu. Bunun üzerine onlar İsa'ya tâzimde bulundular ve önünden geri çekildiler. Böylece peygamberlerden Davud'un beyan ettiği şey, gerçek oldu, o demişti ki: "Efendimizi, onun yerdeki ejderhalarını, ejderhaları ve bütün derinlikleri övünüz!" 2- Fakat çocuk İsa bizzat ejderhaların yanına gitmişti ve onların hiçbir insana zarar vermemelelerini rica etmişti. Meryem ve Yusuf, çocuklarına ejderhalar tarafından

zarar verilebileceğinden çok korkmuşlardı. İsa onlara dedi: "Korkmayın ve benim bir çocuk olduğuma bakmayın; ben daima olgunum ve şimdi yabancı hayvanlar benim önümde ehli olmak zorundalar.

XIX. 1- Aynı şekilde aslanlar ve leoparlar ona tâzimde bulundular ve çölde ona refakat ettiler. Yusuf ve azize Meryem nereye gittiyse, onlara refakat ettiler ve yol gösterdiler. Başlarını eğdiler; kuyruklarını sallayarak hizmete hazır olduklarını belirttiler ve onu büyük hürmetle tâzim ettiler. Fakat Meryem aslan ve leoparların ve çeşitli vahşi hayvanların onların etrafında dolaştıklarını gördükçe, önce güçlü bir korkuya yakalanıyordu. O zaman çocuk İsa yüzüne bakıyor ve diyordu : "Korkma anne; onlar sana bir zarar vermek için gelmiyorlar, sana ve bana itaat için koşuyorlar". Bu sözlerle onun kalbindeki korkuyu alıyordu. 2- Aslanlar, öküzlerle ve eşeklerle ve lüzumlu şeylerini taşıyan yük hayvanlarıyla birlikte gidiyorlardı ve onları hiç rahatsız etmiyorlardı, birlikte kaldıkları halde, onların Yudea'dan getirdikleri ve yanlarında bulunan koyunlar ve keçiler arasında daha da evcil oluyorlardı. Kurtlar arasında, hiç korkmadan ilerlediler ve hiç biri diğeri tarafından yakalanmadı. Böylece peygamberlerin kehaneti yerine geldi, şöyle demişlerdi: "Kurtlar kuzularla otlayacak; aslan ve öküz birlikte ot yiyecekler". Yolculuk esnasında yüklerini taşıyan, arabayı çeken iki öküz aslanlarla birlikte otladılar.

XX. 1- Devam eden seyahatlarının üçüncü gününde, azize Meryem çöldeki büyük sıcaklıkta yorulmuştu ki, rastladığı bir palmiye ağacına baktı ve Yusuf'a dedi: "Bu ağacın gölgesinde biraz dinlenmek istiyorum." Böylece Yusuf onları Palmiyeye doğru götürdü ve onları merkep'ten indirdi. Azize yere oturmuştu ki palmiyenin tacına doğru başını kaldırdı ve dallarında meyve dolu olduğunu gördü. Yusuf'a dedi: "Palmiyenin meyvelerinden koparabilmeyi isterdim". Ama Yusuf ona dedi: "Senin bunu söylemen beni şaşırtıyor; bu palmiyenin ne kadar yüksek olduğunu görüyorsun ve palmiyenin meyvesini koparmayı, yemeyi düşünüyorsun. Ben ise kendi payıma suyun azlığını ve kırbadan dökülen suyu düşünüyorum, kendimizi ve merkebimizi fe-

rahlatabilecek hiç bir şeyimiz yok". O zaman annesinin kucağında oturan çocuk İsa neşeli yüzle palmiyeye dedi: "Ey ağaç dallarını eğ ve meyvelerinden annemi ferahlat!" Ve hemen palmiye bu hitap üzerine tepesini aziz Meriyem'in ayaklarına eğdi ve onlarda meyvelerini topladılar: meyveleri onları tazelandirdi. Meyvelerini topladıktan sonra, (ağaç) eğik durumda kaldı ve eğilme emri gibi tekrar doğrulma emrini bekledi. İsa ona dedi : "Doğrul palmiye, babamın cennetindeki benim ağaçlarıma komşu ol, güçlü ol. Ve köklerin arasından yerde gizlice akan su damarını kapat ve su (yukarı) aksın ki, ondan biz susuzluğumuzu dindirelim". Bunun üzerine doğruldu ve kökleri arasından berrak, taze, apaçık bir su kaynağı kaynamağa başladı. Su kaynağını görünce çok sevindiler ve tüm yük hayvanları, sığırlar hepsi susuzluklarını giderdiler. Bunun için Allah'a şükrettiler.

XXI. Ertesi günü, yola koyulacakları saatte İsa palmiyeye döndü ve dedi: "Palmiye, sana bu imtiyazı veriyorum ki, dallarından biri meleklerim tarafından taşınacak ve babamın cennetinde yetişecektir. Sana şu duayı da yapıyorum ki, yarışta kazanacakları için, "Siz zafer palmiyesine ulaştınız denecek". O bunu söyleyince, Rabbin bir meleği görüldü, palmiye ağacı üzerinde durdu, dallarından birini aldı ve elinde dalı tutarak göklere uçtu. Onlar bunu görünce yüzleri üzerine düştüler ve ölü gibi oldular. İsa onlarla konuştu ve dedi: "Kablerinizi niçin korku sarıyor? Bilmiyormusunuz ki, bu palmiyeyi cennete taşıttırıyorum, bütün azizler, kutsallar yerinde hazır olacaklar, ıssızlık yerinde bizim için hazır olacaklar. Ve oradakiler sevinçle doldular, güçlü olarak kalktılar.

XXII. 1- (Yola) devam ettiler, Yusuf İsa'ya dedi: "Efendi, bu sıcağın kavrulacağız; sence de doğru ise, sahil şehirlerinde dinlenebilmek için, sahil boyunca gidelim!" İsa ona dedi: Korkma Yusuf; ben size yolu kısaltacağım, otuz günlük bir sürede alacağınız yolu, bir günde alacaksınız. "Öyle konuşurlarken, Mısır dağları gözlerine çarptı ve onların kasabalarını görmeğe başladılar. 2- Ve sevinçle ve coşkuyla Hermopolis bölgesine geldiler ve Sotinen isimli bir Mısır

şehrine girdiler. Ve orada kendilerini misafir edebilecek hiç bir tanıdık bulamadılar, Mısır kapitol'u (Dini merkezi) denen bir mabede girdiler. Bu mabette 365 put vardı, muayyen günlerde onlara tapınılırdı. Aynı şehrin Mısırlıları. Kapitol'a rahibin uyarısından sonra, belirli günlerde putların büyüklüğüne göre kurban sunmaya girebilirlerdi.

XXIII. Aziz Meryem çocuğu ile mabede girince, orada bulunan bütün putlar yüzleri üzerine devrilerek kırıldılar. Böylece hiçbir şey olmadıklarını açıklamış oldular. Böylece peygamberlerden Yezaya'nın kehaneli gerçek oldu: "Rab, sür'alli bir bulut üstünde gelecek ve Mısır'a girecek, ve Mısırlıların eliyle tamamlamış bütün (putlar), gözleri önünden uzaklaştırılacak.

XXIV. Bu (olay) şehrin reisi Affrodosius'a bildirildiğinde bütün askerleriyle birlikte geldi. Mabedin yüksek rahipleri düşündüler ki, Affrodosius askerleriyle birlikte mabede geldi ve kendileri yüzünden putların kırıldığı kimselerden öç almayı tasarladı. Fakat onlar mabede girdiğinde, bütün putların yüzlerini yere soktuklarını gördüler ve efendiyi göğsünde taşıyan aziz Meryem'in yanına gittiler, ona tâzimde bulundular ve O askerlerine ve bütün dostlarına dedi: "Eğer bu bizim ilâhlarımızın Tanrısı olmasaydı, ilâhlarımız onun önünde yüzleri üzerine düşmezlerdi ve onun huzurunda saklanıp yerde yatmazlardı". Böylece onu rableri olarak, sessizce tanıdılar. Eğer biz, putlarımıza ne olduğunu gördüğümüz halde, ona gereken şeyleri dikkatlice yapmazsak, onları öfkelenmiş (oluruz), herşeyi tahrip eden muhtemel tehlikeye koşmuş oluruz, Mısır kralı Firavuna olduğu gibi, askerleriyle birlikte denizde boğulduğu gibi. Çünkü o büyük mucizeye inanmamıştı. "Böylece bu şehrin bütün halkı Tanrıya, Rabba, İsa Mesih vasıtasıyla inandılar.

XXV. Az zaman sonra Melek Yusuf'a dedi: "Yuda toprağına geri dön: çocukların canına kasteden öldü".

**Arundel Yazmasındaki Lâtince Çocukluk İncili'nden Bir Parça
(Mağaradaki Doğum Hakkındaki Ebenin Haberi)**

73- Saat yaklaştığında, Tanrının gücü açıkça tezahür etti. Ve kız (Meryem) orada durdu, göğe baktı ve bir üzüm asması (?) gibi oldu. Kutsal hadise hızla son buldu. Işık önüne gelince, çocuğu doğurduğu için Meryem dua etti. Ama çocuk, etrafına çepeçevre, güneş gibi ışıklar gönderdi, temiz ve çok sevimli görünüyordu, yalnız başına, etrafa barış yaydığı görünüyordu. Fakat doğduğu saat'de pek çok görünmeyen varlıkların hep birlikte "Amin" dediklerini, seslerini işitti. Ve doğan ışık, kendi kendine çoğaldı ve aydınlatma gücünün parlaklığı karşısında, güneş ışığı sönük kaldı. ve mağara parlak ışıkla doldu. Tatlı bir koku yayıldı. bu ışık, gökten yere inen çığ gibi doğdu. Hoş kokusu bütün esansların güzel kokusundan daha kuvvetli idi.

Fakat ben orada durdum, hayretten dona kaldım ve beni korku sardı. Çünkü doğan ışığın güçlü parlaklığına baktım. Fakat ışık yavaşça geri çekildi, bir çocuğa benzedi ve bir anda normal çocuklar gibi doğan bir çocuk oldu. Ve cesaretimi topladım, eğildim, onu tuttum, büyük bir korku içinde ellerimle havaya kaldırdım ve korkudan donup kaldım, çünkü dünyaya gelen diğer insan yavrularında olduğu gibi bir ağırlığı yoktu. Ulu Tanrıdan gelen çığ gibi vücudu parlıyordu, taşımak ve parlaklığını seyretmek kolaydı. Ve bunun üzerine şaşırıp kaldım. O yeni doğan çocuklar gibi ağlamıyordu, onu tutarken yüzüne baktım, sevimli gülücüklerle bana gülümsedi, gözlerini açtı ve dikkatlice bana baktı. Birden bire gözlerinden büyük bir ışık çıktı ki, güçlü bir şimşek gibiydi.

**Serapion'a Göre Yahya'nın Hayatından Kısımlar
(Çocuk İsa ve Çocuk Yahya)**

(Çocuk İsa, ebeveyni ile Mısır'da yaşarken, çocuk Yahya'yı annesi Elizabet, Herodes'in şerrinden korumak için çöle götürür.)

"Beş sene sonra dindar ve aziz Elizabet (dünyadan) ayrıldı ve aziz Yahya orada oturdu ve ağlamaya başladı, çünkü onu nasıl kefenliyeceğini ve gömeceğini bilmiyordu: çünkü onun ölüm gününde o henüz yedi sene ve altı (7.5 yaşında) idi. Ve Herodes. aziz Elizabet ile aynı günde öldü. Gözleri ile göğü ve yeri gören İsa Mesih akrabası Yahya'nın annesinin yanında oturduğunu ve ağladığını gördü, ve aynı şekilde ağlamaya başladı. Hiç kimse onun ağlama sebebini, uzun süre niçin ağladığını bilmiyordu. İsa'nın annesi onu ağlar görünce dedi: "Niçin ağlıyorsun? İhtiyar Yusuf veya bir başkası seni azarladı mı?" Hayat dolu ağız cevap verdi: "Hayır anne, gerçek sebep senin akrabam, yaşlı Elizabet sevimli Yahya'yı yetim bıraktı. Şimdi o, onun dağda yatan cesedi üzerinde ağlıyor".

Genç kadın akrabası hakkında bunu duyunca ağlamaya başladı ve İsa ona dedi: "Ağlama benim bākire anneciğim, bu saat de onları göreceksin". Ve o annesi ile konuşurken, o sırada aydınlık bir bulut aşağı indi ve aralarına çöktü. Ve İsa dedi: Salome'yi çağır, beraberimize alalım". ve buluta bindiler ve onunla aziz Elizabet'in cesedinin yattığı, aziz Yahya'nın oturduğu Ayn Karim çölüne doğru uçtular.

Bunun üzerine Hidayetçi buluta dedi: "Bizi bölgenin bu tarafına indir!" Ve hemen (bulut) oraya yöneldi, bildirilen yere ulaştı. Onun gürültüsü Aziz Yahya'ya gelince, sarıldığı annesinin cesedini korkudan bıraktı. Ona bir ses geldi ve dedi: "Korkma Yahya! Ben senin üstadın İsa Mesih'im. Akrabam İsa'yım, ve aziz annen, aziz Elizabet'in mezar işinde yanında olmak için sevgili annemle sana geldim, o annemin akrabasıdır". Aziz ve kutsal Yahya bunu duydu, ve etrafına bakındı ve Mesih ve bākire annesi onu kucakladılar, sonra Hidayetçi bākire annesine dedi: "Kalk sen ve Salome cesedi yıkayın". Ve onlar kendileri ve oğulları için su aldıkları kaynakta aziz Elizabet'in cesedini yıkadılar. Bākire Meryem aziz Yahya'ya sarıldı, ağladı ve başlattığı cinayetlerinden dolayı Herodes'i lanetledi. O sırada gökten

---

(Lâtince metne göre, ed. M.R. Latin Infancy Gospels, 1927, S. 68-69)

Mikâil ve Cebrail indi ve bir mezar kazdılar: Hidayetçi onlara dedi: "Gidin ve Zekeriya'nın ruhunu ve rahip Simeon'un ruhunu getirin, ceset gömülürken ilâhi söylesinler". Ve Mikâil hemen Zekeriya ve Simeon'un ruhlarını getirdi, onlar da Elizabet'in cesedini kefenlediler, uzun süre ilâhi okudular... Ve İsa Mesih ve annesi, azize'nin ve aziz Yahya'nın yanında yedi gün kaldılar ve annesinin ölümüne yas tuttular ve ona çölde yaşamayı öğrettiler. Aziz Elizabet'in ölüm günü 15 Şubat idi.

Bunun üzerine İsa Mesih annesine dedi: "Vazifeme devam edeceğim yere gidelim". Bakire Meryem, genç Yahya'yı bıraktığı için ağladı ve dedi: "Onu yanıma almak istiyorum, o yetim ve kimsesizdir". Ama İsa ona dedi: "Gökteki babamın isteği değil. O İsrail'e görüneceği güne kadar yabanda (Çölde) kalmalı. (Çünkü O,) Yabancı hayvanlarla dolu bir çöl yerine pek çok melek ve peygamber'in bulunduğu bir çölde dolaşacak. Baş melek Cebrail de burada, onu koruyacağına eminim ve ona gökten kuvvet verecek. Ayrıca onun için bu kaynağın suyunu da annesinden emdiği süt gibi sevimli ve tatlı yapacağım, çocukluğunda onunla kim ilgilendi? Bütün dünyalardan çok sevdiğim annem ve ben değilmiyim? Onu Zekeriya'da sevmiştiniz ve ona gelmesini ve ona bakmasını ben emretmiştim. Vücudu toprağa gömüldü, ama ruhu yaşıyor..."

Yahya çölde iken bu sözleri efendimiz Mesih, annesine söyledi. Ve onlar buluta bindiler ve Yahya ona baktı ve ağladı ve Mar Meryem onun için acı acı ağladı ve dedi: "Bana yazıklar olsun, Yahya sen çölde yapayalnız kalacaksın ve yanında kimse bulunmayacak. Baban Zekeriya nerede ve annen Elizabet nerede? Gelelim ve ağlayalım". Ve İsa Mesih ona dedi. "Anneciğim bu çocuk için ağlama. Onu unutmayacağım". Ve bu sözü söylediğinde bulutlar yükseldi ve onları Nasaret'e götürdü. Ve orada günah dışında insan varlığına ait herşeyi yerine getirdi.*

* (A. Mingana'nın, Bull. of John Ryland's Library, Manchester, 11, 1927, s. 446-449 İngilizce tercümesinden)